

Средином јануара 2010. године у Пећи је одржан регионални састанак посвећен питањима безбедности, на којем је официр КФОР-а обавестио присутне како је извесно да ће владика рашко-призренски Артемије бити смењен, а на његово место постављен нови епископ Српске православне цркве – отворенији за сарадњу и дијалог са Западом.

Човек се пита како је НАТО уопште могао да зна тако нешто. А онда се одговор намеће сам: Србија ће дати све од себе да испуни оно што Запад пожели, па официр КФОР-а није урадио ништа нарочито, само је открио обећање српских званичника. И тако, мање од месец дана касније, именован је нови администратор Епархије, који је на дужност ступио у пратњи контингента НАТО-а у оклопним транспортерима и џиповима, који се потом распоредио на улазним капијама манастира. Косовска полиција такође је била присутна. Владика Артемије тада је суспендован, наводно због финансијских неправилности које је починио његов асистент отац Симеон. По свему судећи, био је то пуч, уз подршку НАТО-а и под његовом заштитом.

Приликом извештавања о смени косовског владике, да би описали Артемија, западни медији примењују све стандардне изразе који се користе за Србе, а за „објашњење“ користе мање од четиристо речи. Тако је „Асосијетед прес“ известио да је „Артемије познат по својим ултранационалистичким и антизападњачким ставовима“. Осврћући се на владикино пажљиво, дипломатски вешто избегавање нелегитимне косовске владе, састављене од професионалних криминалаца и терориста који су преузели власт на Косову – после низа година владикиних напора да се решење пронађе у преговорима, који су с презиром одбијани – извештај илуструје његов „национализам“ пропратном реченицом да је „он наредио свом свештенству да прекине контакт са албанским властима на Косову и мисијом ЕУ, пошто је Косово, 2008. године, прогласило независност од Србије“.

Сада следи општепознати наставак приче. Артемијево свргавање уследило је убрзо

после упозорења Синода СПЦ да треба приступити обнови цркава уништених у мартовском погрому 2004. године. Владика Артемије испрва није пристајао да се почне са обновом, зато што би се обновило само 11 или 12 цркава и манастира, од 150 сакралних здања уништених од тренутка када су НАТО и УН преузели контролу над Косовом и Метохијом. При том је обнову требало да воде екстремисти који су светиње и уништили! Надаље, ниједна од цркава одабраних за обнову ни на какав начин није била повезана с повратком и репатријацијом српских заједница, будући да нису одабране цркве у местима у која Срби желе да се врате. Другим речима, ова обнова била је само параван: ЕУ и УН желели су да изгледа као да нешто раде, а у ствари нису чинили ништа да реше дугорочне потребе српског народа на Косову. Све ово има смисла када се у обзир узме то да западне силе заправо и не желе да се Срби врате, ма колико поступци ЕУ, КФОР-а и УН били замаскирани контрадикторним понашањем, које наивнима личи на жељу да се репатријација спроведе у дело.

Владика Артемије напоследку је невољно ставио свој потпис на овај ограничени процес реконструкције цркава и манастира, али је осетио да предстоји већа битка, те да снаге које желе да га уклоне покушавају искористити ову обнову као изговор.

У фебруару 2010. године Синод је суспендовао владика Артемија због финансијских неправилности, иако су чланови овог високог тела нагласили да он лично није под сумњом. Оптужница „Отац Симеон” јесте порука да се никаква опозиција новој реалности на Косову неће толерисати. Тако је један од последњих вапаја у пустињи угушен. У одлуци Синода од 13. фебруара речено је да ће се коначним статусом владике Артемија бавити Свети архијерејски сабор.

Епископ Атанасије нови је вршилац дужности црквеног старешине на Косову, иако, строго узевши, врши дужност привремено, у својству администратора, а не као епископ рашко-призренски, како гласи званична титула косовског владике. Али он у ствари није привремено постављен, нити је његова администрација ограничена на административне послове Епархије. Према Меморандуму о обнови цркава, овај посао није административне природе. Такође, изрицање казни чија дужина прелази дужину нечијег мандата доводи у сумњу привремену природу Атанасијеве администрације. Ово се односи на чињеницу да је неколико женских и мушких манастира стављено под строга ограничења, смишљена да разбију њихову жељу да се одупру новом „поретку“. Остали су или уклоњени, укључујући ту и девет монахиња и искушеница, или су били присиљени да оду из манастира Грачаница, где столујући епископ има своје седиште, јер су Албанци 2004. године спалили Владичански двор у Призрену. Монаси и монахиње из неких манастира, као што су Архангели, Црна Река, Кончул и Зочиште, стављени су под забрану, укључујући и одузимање права на служење литургије.

Треба имати на уму да се епископ Атанасије, док је у потпуности владао својим менталним способностима, одрекао функције епископа пре 11 година због доказане физичке неспособности, што је потврдио Свети архијерејски сабор. Али сада тај исти Свети сабор њега сматра способним да управља епархијом која пуних 11 година преживљава најтежа искушења. Да ли је ово заиста само ствар администрације Српске православне цркве, или је у питању нешто много дубље?

Маја 2005. године садашњи епископ аустралијски Иринеј, пореклом из Сједињених Америчких Држава, рекао је немалом броју људи, који су спремни да о томе сведоче, да Запад, или да будем прецизнија, амерички Стејт департмент, жели да има посла само с неким људима у Србији: са њиме (Иринејем), Борисом Тадићем и Вуком Драшковићем, лидером Српског покрета обнове. Језиком Стејт департмента, објаснио је да је независност Косова „једино решење“, и да је он успео да убеди владику Теодосија и оца Саву дечанског да прихвате „неминовност“ косовске независности.

Посао је договорен. Манастиру Дечани биће дозвољено да и даље постоји, све док се остали манастири на светој земљи Косова и Метохије не доведу у ред и не натерају да потпадну под руководство овог манастира, повинујући се наредбама Теодосија и Саве – биле те наредбе канонски исправне или не.

Зато не чуди што су дечански монаси на челу с Теодосијем и Савом преузели манастир Грачаницу фебруара 2010. године, како би вршили или надзирали свргавање Артемија и устоличење „привременог“ администратора Атанасија.

Иако су врата била закључана а улазак људи у манастир надгледан, свештенство и лаици, још увек верни свом владици Артемију, ушли су и упркос НАТО снагама успели да се сретну с њим тек после, мора се рећи, непримерене свађе између браће хришћана, свештенства и лаика, која се на крају претворила у тучу међу монасима.

Ова туча далеко је злокобнија од свађа између фракција у Српској православној цркви. Ово је крај игре чији је циљ да се уклони последњи стуб отпора независности Косова. Јасно је да су одређене интересне групе препознале Цркву као последњу препреку на путу ка ономе за чиме су тежиле још од 1999. године, а то је стварање државице са мало или без имало легитимитета, осим у главама њених творца, ван било чијих интереса, у

највећој мери плаћеној од албанске нарко-мафије.

Шта се дешава када људи од поверења оставе манастире добровољно или на други начин? Српска православна црква готово је истребљена на Косову. Није могуће да владика Атанасије и власти у манастиру Дечани не виде да ће празне цркве и манастири значити крај преосталих хришћанских заједница на Косову, те да ће завереници на крају победити Цркву.

Заиста, постоји тамније и гадније објашњење, чије је порекло у изненађујуће високим положајима појединих достојанственика, познатих по томе колико су ниско спремни да се спусте. Објашњење долази до нас од 86-годишње жене коју је, усред поменуте туче, на под гурнуо дечански монах, који ју је потом и опсовао.

Косара Гавриловић је пензионисани професор руске књижевности. Одрасла је у српској емигрантској породици у Америци. Последњих неколико година провела је као лична секретарица и преводилац владике Артемија, с којим је била и у време његовог кућног притвора у манастиру Грачаница. Прошлог септембра у Руској православној цркви светог Јована Крститеља у Вашингтону одржала је говор и открила да су неким епископима, активним на Косову, упућене претње да ће бити лишени слободе. Ево важнијег дела њеног говора:

„Познајем лично два епископа које је Стејт департмент уценом натерао на покорност, тврдећи да су они ратни злочинци и да америчка влада има неоспорне доказе за ово, тако да се у сваком тренутку могу наћи у Хагу под оптужбом. Међутим, америчка влада сматра да је корисније да они остану на својим местима и сарађују са Америком. Епископи су се уплашили и понели као кукавице. Остали су на својим местима и кротко почели да раде по америчком налогу.

Пред крај рата у Босни била сам преводилац једном од њих. Са њим сам била у Конгресу када је оптужен за етничко чишћење. Био је то епископ Атанасије, којег сам добро познавала и искрено волела. Знала сам тада да није крив за оно за шта су га оптуживали. Није ми познато ни које оптужбе Америка мисли да може подићи против црногорског митрополита Амфилохија. Не знам и није битно. Битно је да су обојица криви за нешто друго: они су се уплашили и понели су се кукавички.”

У каснијој преписци гђа Гавриловић описује сцену из 1995. године, у којој Атанасије сазнаје за своје „ратне злочине“:

„Убрзо после рата у Босни, епископ Атанасије био је у посети Вашингтону, а на једном од састанака, чини ми се, био је у канцеларији конгресмена са члановима Амнести интернешенела, који су га оптужили за етничко чишћење. На том састанку није било помена о Хагу. Он је, једноставно, оптужен за ратни злочин, односно за етничко чишћење.

Епископ Атанасије био је обавештен (мислим, од стране међународних снага – можда Плавих шлемова) о следећој ситуацији. Један муслимански град, не сећам се имена, негде у Херцеговини, био је окружен југословенским снагама. Наоружани муслимани били су укопани у центру града. Две супротстављене војске биле су одвојене штитом формираним од жена, деце и старца, који су били у опасности да буду побијени у унакрсној ватри. Владикау су замолили да помогне.

Једина владикина брига била је да сачува жене, децу и старе. Он је стигао на то место празним аутобусима, успео да уговори прекид ватре, ставио старе, жене и децу у аутобусе и рекао возачима да их одмах одведу у Црну Гору, а затим је Србе и муслимане препустио једне другима на милост и немилост.

Овај сценарио стављен је пред владикау. Када је упитан да ли је тако било, он је рекао да је то тачно. Тада је уследила жучна дискусија, која је отприлике текла овако:

Атанасије: Био сам позван да помогнем невиним људима који су били у смртној опасности. И то сам учинио.

Амнести интернешенел: Али ипак, то је било етничко чишћење, зар не?

Атанасија: Како?

Пише: Џулија Горин
среда, 14 јул 2010 15:39

Амнести интернешенел: Узели сте једну етничку групу из њихове етничке средине и одвели их у неки други регион.

Атанасије: Узео сам групу људи у смртној опасности и послао их на сигурно.

Без обзира на то шта је Атанасије говорио и како верно и жестоко сам преводила, они су се ухватили само за то: етнички хомогена група узета је из свог окружења! На Атанасијеву тврдњу да би та група људи била побијена да је остала тамо, они су одговорили да не могу бити сигурни у то. На питање да ли би, знајући оно што је сада знао, поново учинио исту ствар, Атанасије одговорио: Шта? Да ли бих одустао да спасем групу људи од сигурне смрти само зато што би ме негде у будућности група људи у Америци могла оптужити да сам починио ратни злочин? Бога ми, надам се да бих.

Иако све то звучи надреално, бизарно, лудо, невероватно, верујте ми да је тако било.

Оно што не могу да опишем јесте каснија експлозија револта, гађења, дубоког бола, туге и неподношљиве жалости; а најгоре од свега, наговештаја да владика сумња у самог себе, а потом запада у очајање. Онда је једноставно дигао руке. Затим смо се посвађали стојећи на тротоару испред једне од зграда Конгреса. Рекла сам му да мора наставити да се бори, а он је казао да не може. Он ће наставити борбу код куће, али више никад неће крочити на америчко тло нити разговарати с било којим западњаком. Онда, неколико година касније, поново је дошао у Америку, у Калифорнију, да будем прецизна, и сада је велики пријатељ Запада.

И још нешто. Како је митрополит Амфилохије, од персоне нон грата у западној Европи, коме је забрањен улазак у било коју западноевропску земљу, изненада постао омиљени православни свештеник бирократије Европске уније?

И ето вам.”

У свом говору у септембру, гђа Гавриловић додатно је разјаснила позадину узрока протеста у Српској цркви, и дугорочан план за уклањање Артемија из његове епархије

на Косову:

„Синод је већ дуже време покушавао да уклони владика Артемија. На пример, у више наврата оптуживали су га за финансијске малверзације, али оптужбе су биле неосноване. У јесен 2004. покушали су да га прогласе лудим. Тадашњи јеромонах, а данашњи епископ аустралијско-новозеландски Иринеј Добријевић и владика Теодосије липљански позвали су ме телефоном и затражили да се састану са мном да потпуније објасне ментално стање владике Артемија. Никад се нисмо састали. Нису ме уверили, а не верујем ни да је много оних који су у то поверовали.”

Каквог је облика било лудило владике Артемија? Један од симптома било је његово упорно одбијање да допусти да цркве и друге црквене објекте, укључујући и Владичански двор у Призрену, који су 17. марта 2004. тешко оштетили Албанци, поново граде они који су их и уништавали. Могло би се рећи да је, у датим околностима, његово одбијање потпуно разумљиво. Међутим, Савет Европе, који је желео да се укључи у финансирање пројекта обнове, инсистирао је да се уговори за обнову дају албанским извођачима радова. Будући да је владика одбио да то учини, Савет Европе окренуо се Синоду, а Синод је наредио владици да потпише Меморандум о обнови цркава и других објеката. Владика Артемије је Меморандум потписао, али и одмах повукао свој потпис.

У наредне четири године, јавно и енергично, осуђивао је овај пројекат. У почетку је то била ствар принципа: владици је, једноставно, било гротескно да уништитељи одједном постану градитељи онога што су уништили. Касније се појавио још један разлог његовог одбијања – разлог чисто техничке природе. Оно што су албански извођачи радова изградили почело је да се распада после годину дана или нешто више. Без обзира на ову чињеницу, Синод, сада на челу са митрополитом Амфилохијем, који је био најпослушнији сарадник Америке и Савета Европе, потписао је Меморандум о прихватању „обновљених“ објеката без сагласности владике Артемија. Према канонима Цркве, митрополит није имао право да се уплиће у послове друге епархије.

Пре неколико месеци, априла или маја 2009. године, Синод је послао ултиматум владици Артемију: до 1. јула, владика ће или прихватити обнављање цркава и других објеката у власништву Епархије, или ће бити изведен пред Црквени суд због непослушности Синоду и других активности које ће, највероватније, довести до раскола унутар Цркве.

У штампи су се појавили бројни чланци о најновијем сукобу између митрополита

Амфилохија и владике Артемија. Међу њима су се нашли и чланци које су написали стручњаци за канонско право – свештеници и лаици, и на нашој страни и на страни Синода – а аутори свих ових текстова тврдили су да Синод нема канонског основа за своју одлуку, те да би црквени суд требало да ослободи епископа свих оптужби. Свако је био апсолутно сигуран да ће владика Артемије одбацити ултиматум.

Међутим, нико није народу рекао кључну ствар. Нико није поменуо да оног тренутка када оптужбе буду изнесене пред Црквени суд, суд ће по канонима бити обавезан да епископа ослободи свих његових епископских дужности и да на његово место именује администратора. Без обзира на то колико би дуго трајало суђење, до тренутка када би се завршило, борба за Косово и Метохију, за интегритет православља, за све за шта се владика Артемије борио, биће готова.

Немојмо заборавити да је обнова цркава од стране албанских власти на Косову заједно с међународном заједницом кључ за завршну фазу преговора о Косову – и то на два начина. Прво, то ће омогућити косовском доктору Франкенштајну, а пре свега његовом америчком куму, да укаже на овај „подвиг“ као на доказ зрелости Косова, одговорности и поштовања према мањинама и мањинским вероисповестима. Друго, и још горе, ови манастири и цркве полако али сигурно почеће да се представљају туристима као „наслеђе Косова“ и као „косовска обележја“. Испражњени, опустошени манастири биће средство којим се из туризма извлаче преко потребни долари за економски дементно „новорођенче“, чија се економија тренутно састоји од криминалних подухвата и међународне помоћи.

Другим речима, намера је да се од стране албанских туристичких водича, чији су кланови терорисали и прогнали становнике, оно што је остало од цркава и манастира српског Јерусалима представи као баштина албанско-муслиманског Косова. Ово ће се постићи уз помоћ српске владе, која је и даље очајнички решена да покаже своју прозападну оријентацију и уђе у евроатлантску клику, сервилну према муслиманима.

ЕУ је већ израдила документ којим се дефинише како да се најбоље експлоатише „културно наслеђе Косова“. Невероватно је да се у „Пројектном задатку – Изградња објекта регионалног културног наслеђа на Косову“, на двадесетак страна које се углавном баве црквама нигде не помиње реч „Срби“, „српски“, „Српска православна црква“ или „српска баштина“.

Такозвана међународна заједница, с Турском, која има главну оперативну улогу у спровођењу овог пројекта, покушава да промовише Косово као регионални културни центар Балкана. (Турска агенција за међународну сарадњу и развој има истакнуто место у овом пројектном задатку.) Дакле, добијамо регион на Балкану који је подвргнут убрзаној исламизацији, с једном муслиманском земљом као господарем и владарем целокупног регионалног културног центра. Уз то, поменути објекат биће изграђен у Призрену, где је 90 одсто „косовске културне баштине“ српско. Ипак, ниједан Србин није укључен у то, већ само Албанци и њихови историјски спонзори Турци. Иронија је што кроз тај центар, путем програма стипендирања, треба да се оформи кадар младих и талентованих Албанаца, који ће, уместо да их уништавају, проћи обуку из области заштите културних добара.

Замислите да Зид плача постане део палестинске историје и културног наслеђа!

Западне владе желе да виде Албанце како зарађују на културној баштини ове покрајине. Према извору који има приступ документима Европске уније, очекивани циљ, поред културне промоције, јесте зарада. Да би га спровели, за шта су им потребни празни манастири и цркве, пронашли су најбољи начин да ово ураде, а то је да наместе да се Срби потуку између себе, овај пут користећи цркву, која, опет, треба да се окрене против саме себе. „Завади па владај!“ Видевши покушај Албанаца, потпомогнутих од међународне заједнице, да узурпирају српску културну баштину и историју, српска влада и поглавар Српске православне цркве допустили су, отворено и без отпора, да се ова крађа догоди.

Логичан закључак је да следи "деклерикализација" Косова. Док се уништавање српских цркава вековима дешава, недавно уништавање храмова има своје порекло у семантици коју је мало ко приметио, а која има везе с ратом на Косову деведесетих година. Пун историјски назив покрајине „Косово и Метохија“ почео је да се означава као „националистички“ назив за покрајину, а свако ко је користио тај назив одмах би био одбачен као „националиста“. Значајно је то што део имена који је избачен из опште употребе – Метохија – значи „црквено имање“, као у фрази „црквена земља“.

Фебруарски и-мејл Нинослава Ранђеловића, редитеља који је сам документовао културни и све већи физички геноцид над Србима на постнатовском Косову, видовито наводи:

„Верујем да ће питање угрожене православне баштине на Косову ускоро бити у светској жижи интересовања, заједно са захтевом светских политичких институција да Србија подржи процес обнове порушених цркава и манастира у сарадњи с косовским институцијама које су оформљене након проглашења независности Косова пре две године.

Чини ми се да је недавна трагедија у вези с владиком Артемијем део тог плана. Бојим се да је српска влада прихватила да се повинује новим подстицајима са Запада, тако да је постало неопходно да се владика Артемије уклони из Епархије на Косову, и то на бруталан начин.

Међутим, мислим да ће процес обнове православних манастира на Косову послужити само да би се приказала 'зрелост' косовских институција и 'озбиљне' намере косовске владе да се наводно понаша на цивилизован начин, те да докаже своју 'способност' да коначно реши овај дугогодишњи проблем. Истовремено, овај процес би, такође, могао да отвори још једно поглавље у књизи Србијин губитак Косова. Наиме, ако православне манастире и цркве буду обнављале искључиво косовске институције, они ће се у блиској будућности највероватније сматрати 'косовским манастирима'. Сигуран сам да би такав могући след догађаја имао озбиљне последице по Српску православну цркву на Косову.

Политичари у Србији не изгледају забринути због оваквог угла сагледавања проблема и углавном се баве сопственом политичком будућношћу у Србији, али дубоко сам забринут да су представници српске цркве одлучили да подрже тај план.

Твој у Христу,

Нинослав.”

Тако да су из првог дивидија, из серијала под називом „Days Made of Fear“ (Дани саткани од страха), које је снимиио Ранђеловић и из кога се Српска патријаршија недавно повукла након обећања да ће помоћи у његовој дистрибуцији и предложити додатне снимке, неки по први пут сазнали како су се Албанци и Срби заједно крили у српским манастирима током НАТО бомбардовања. На том снимку, који обухвата период од 1998. до 2005. године, монаси показују неке цртеже у боји које су у знак захвалности за њих

нацртала албанска деца када су годинама касније препознала неке од монаха. Колики је број ових монаха којима Хаг сада прети оптужницама за „ратне злочине“?

Неки храбри Срби у фебруару су потписали петицију упућену патријарху српском господину Иринеју и Светом архијерејском синоду, под називом „Отворени апел за враћање у звање Његовог преосвештенства епископа Артемија рашко-призренског и косовско-метохијског“. Вредно је пренети делове тог предлога:

„Владика Артемије је са чврстином и смирењем, неуморан у својим напорима да се састане како с пријатељем тако и непријатељем, путовао километрима и куцао на безбројна врата, са циљем да пренесе истинито сведочење страдања хришћанског српског народа и Цркве у српској покрајини Косову и Метохији. Многи његови саговорници не слажу се с његовим погледима, али постоји велики број оних који га подржавају. Сви, међутим, показују високо поштовање за његову одлучност у трагању за решењем које би довело до истинског мира и разумевања, за његову љубав и бригу за своје мученичко стадо, као и његову непоколебљиву одбрану православне, хришћанске вере.

Због тога је несхватљиво да се дозволи да се пред очима целог света одиграва тужни спектакл недопустивог и нељудског понижавања владике Артемија. Иде се толико ниско да упадају у његове одаје у манастиру Грачаница под 'надзором' страних трупа у униформама УН – па чак и 'ношњама' тзв. полиције сепаратистичке, терористичке, албанско-муслиманске администрације! – и стављају га, практично, у кућни притвор. Такво понашање према било којем људском бићу, а камоли владици и пастиру прогоњеног стада, ужасава људску савест цивилизованог света због циничне небриге, непоштовања законске процедуре и основне пристојности.

Нема сумње због чега је ова акција баш сада предузета. Већ извесно време, све су јасније индикације да су западне силе, пре свега Вашингтон, узнемирене у својој жељи да заврше посао на Балкану, посебно на Косову и Метохији, одлучиле да уклоне особу која им више од било кога другог представља несавладиву препреку ка остварењу тог циља. Захваљујући већим делом напорном раду владике Артемија, велики број земаља у свету подржао је Србију у њеном правном и моралном напору да очува своју независност и територијалну целовитост. Није успео ни покушај сепаратистичке власти у Приштини да затвори такозване паралелне институције у покрајини (у ствари законита државна тела Републике Србије) упркос слабој подршци Београда тим институцијама.

Може ли бити ишта страшније од спознања да чим се Његова светост патријарх Павле, вјечнаја памјат, уклонио с пута, непријатељи владике Артемија у Србији – укључујући чак и чланове Светог синода! – почињу да делују у име својих страних газда? Поготово треба истаћи да је владика Артемије изложен нападима који се граниче с линчом, на чијем су се челу налазиле одређене владике, које су из личних амбиција или на основу доктринарних програма већ дуже време гајили огорчење према владици Артемију и сада верују да имају прилику да га униште. Нико, а нарочито Срби не треба ни да помисле како је могуће окренути главу од онога што раде владици Артемију, монасима и монахињама који га бране, те да се понаша као да очекивани исход није елиминација Срба на Косову и Метохији и да мисли како одговорни неће бити награђени за своју издају.”

Заиста, да ли је Србија икада били награђена за своје безбројне издаје у служби Западу? Срби су уклонили Милошевића на начин који међународноправни стручњаци сматрају отмицом, али деценију касније, Србе и даље сматрају „националистичком, геноцидном, бескомпромисном“ руљом. После Милошевића, прозападна влада Војислава Коштунице мучила је и наизменично подмићивала сведоке да сведоче против Милошевића, али убрзо су и самог Коштуницу назвали „националистом“, када ни он сам није био вољан да допусти тотално силовање своје земље. Током рата у Босни и Хрватској Милошевић је сарађивао са Западом све док сам није постао мета. Србија је потписала резолуцију УН 1244 сагласивши се да оде с Косова и омогући УН и НАТО окупацију покрајине, уз обећања и флоскуле како је Косово саставни део Србије. Али сви смо видели шта је од тога остало.

И сада, као пас, чији је дух сломљен и који је програмиран да се повинује – било да је у питању награда или казна – Србија оставља утисак тоталитарне државе. Људима се прети да ће остати без посла и најмање у једном случају прети се депортацијом уколико се не држе подаље од црквеног протеста. Адвокат Џим Џатрас, заступник Србије и Косова, издао је у фебруару јавно саопштење у коме је осудио узнемирујуће опхођење према владици Артемију током његове суспензије (после ове изјаве епископу је било дозвољено да путује):

„Од када је владика Артемије суспендован, од администрације његове епархије произашле су тврдње да ће Његово преосвештенство у потпуности задржати своје достојанство епископа рашко-призренског и косовско-метохијског и да му је забрањена само директна контрола над пословима његове епархије. Наводно, он је слободан човек и може да ради све што одговара његовом статусу. Може да оде било куда и разговара с било ким, без ограничења, надзора или било чије дозволе.

Међутим, околности под којима је владика Артемије суспендован озбиљно доводе у питање ову тврдњу. Од владике Артемија не тражи се, ни у циљу истраге, да остане у својој резиденцији у манастиру Грачаница, без могућности да се састане са својом духовном децом у оквиру своје епархије и на другим местима, не брани му се да посети свог лекара у Београду (Његово преосвештенство није млад човек), или да разговара с новинарима, барем о темама које нису везане за тренутни спор.

Ипак, сведоци смо да Артемије није радио ништа од поменутог. У ствари, ми њега уопште и не виђамо. Изгледа да владика Артемија једино можемо видети на фотографији објављеној на наводно новом епархијском сајту након очигледног насилног одузимања сајта Његовог преосвештенства. (Како најбоље објаснити одузимање и гашење сајта владике Артемија осим потребом да се ућутка и изолује?) На тој фотографији видимо владика Артемија како служи у цркви заједно с владиком Теодосијем, за кога се зна да је сагласан са онима који подржавају суспензију владике Артемија. Очигледна сврха ове фотографије јесте да се покаже како је владика Артемије добро и наизглед задовољан својим тренутним положајем. Гледајући фотографију, човек се не може отети утиску да је на њој киднапована жртва чију су слику киднапери послали његовој породици да покажу да је жртва и даље доброг здравља.”

У нераскидивој вези с проблемом што је владика Артемије очигледно приморан да буде у изолацији јесу веома узнемирујући извештаји, у којима се наводи како се монаси и лаици, одани владици, налазе под притиском да га напусте или га се одрекну, под претњом да ће им, у супротном, бити ускраћено право на исхрану. Мора се имати у виду да су од суспензије владике Артемија сва финансијска средства епархије у рукама оних који су одговорни за његову суспензију. То значи да су се монаси и лаици, како у Грачаница тако и у другим установама епархије, који своја дневна следовања и другу уобичајену подршку примају из манастирских средстава, сада нашли у потпуности под контролом лица за која имају разлога да сумњају да нису пријатељски расположена према њиховом вољеном архипастиру. Од појединаца лојалних владици Артемију стизали су узнемирујући извештаји, у којима је директно речено да ће добити храну само ако су сагласни да се морално одрекну Његовог преосвештенства и стану на страну новог поретка у Епархији. Једина алтернатива покорности јесте да се ослоне на ограничена средства која потичу од неколицине појединаца, која се брзо троше, или да физички напусте Епархију.

Наравно, одлазак монахиња и монаха из манастира и јесте прави циљ. Тако је девет престрављених монахиња недавно напустило своје манастире по пријему обавештења које је стигло од Теодосија и Атанасија да владика Артемије више није њихов духовни отац. Сестре су се повериле Косари Гавриловић, а она је због тога 23. априла сазвала конференцију за новинаре, на којој је оштро рекла:

„Браћо и сестре, ово још нисмо видели у Србији – ни под Милошевићем, ни под Титом, ни под немачком окупацијом. А Србија све то толерише.

Сестре су напустиле Грачаницу у среду, 17. фебруара, а што се тиче игуманије, она је тако скрхана болом због одласка сестара да су морали да је транспортују у болницу, где је задржана у прединфарктном стању, више од недељу дана.

Сведоци смо тоталитаризма у име тзв. демократизације, као што би Запад и хтео да поверујемо. Сведоци смо да су се свети људи уписали у службу ове велике игре речи, а сада полажу рачуне страним господарима. Пошто се од Срба протеклих неколико деценија тражило да се одрекну сами себе, сада се најзад тражи да се одрекну Бога.”

У својој изјави у фебруару, у вези с наводном злоупотребом средстава за које је владика Артемије оптужен, Џим Џатрас покушао је да разјасни шта се заправо дешавало:

„Чак и ако постоје легитимна питања о административним стварима Епархије која треба поставити, свако види да се овде користи метод за брисање онога што владика Артемије јавно сведочи, као и за терорисање и застрашивање његових присталица. Владика Артемије закључио је да, ако званични Београд не би предузео ништа [да се Косово сачува], он нема избора, осим да покуша да сам учини нешто што би било централна тачка у напору да се истина о Косову образложи Американцима и онима који доносе одлуке. То је она иста одлучност и храброст коју је показао када сам га први пут упознао, док сам радио у Сенату, у периоду од 1997. до 1998. године, када је, колико знам, он био једини епископ спреман да говори против Милошевића и дође у Вашингтон у мисији мира.

Како, онда, да схватимо осећај епохалног открића код оних који покушавају да дискредитују владика Артемија? Ако говоримо о питању расуђивања, то треба да препустимо владици, јер је то његово дискреционо право. На пример, ако Артемије одлучи како би било боље да се, уместо трошења новца за обнову оштећене цркве коју би Албанци могли поново да нападну, тај новац потроши на очување цркава од уништења, ко би боље од њега могао да расуди о тој ствари?

У сваком случају, таква питања могу се поставити на разуман и хуман начин. То, међутим, није оно што данас пред собом видимо, што потхрањује осећај да је нешто друго посредни.

У интервјуу за „Српски недељни телеграф“ исте те недеље, Џатрас је додао:

„Косово и Метохија је срце Србије, али друго срце, које се не може одвојити од Косова, јесте православна вера. Није случајно то што је напад усмерен против владике Артемија, који је живи символ оба срца. Ја сам само лаик, али сам потпуно уверен да у овом нападу није у питању само будућност Косова, већ и канонско управљање Црквом, скривени страни утицаји унутар Цркве, као и пут којим ће Црква ићи у вези с доктринарним и литургијским питањима.”

И стварно. У свом говору у септембру у Руској православној цркви у Вашингтону, Косара Гавриловић испричала је како су баке из села на Косову почеле да примећују нешто чудно у литургији:

„У Србији су то прве приметиле наше сеоске баке. Оне можда не знају да читају и пишу, али литургију знају напамет. А литургија је одједном почела да се мења. Прво су се десиле готово неприметне промене у поретку службе, а онда су се појавила испуштања – или је само тако старим бакама изгледало? Али када је дошао на ред Велики вход и када је хору забрањено да на амвону отпева херувимску песму, нису само баке приметиле да нешто није у реду. А када је постало општепознато да исповест није више неопходна, свима је било јасно да су ствари лоше кренуле. У Цркви су се повели озбиљни разговори које су неки покушали да сакрију, али им није пошло за руком. Људи су сазнали. Не све, наравно, не сваки детаљ, али неке врло важне, врло тужне и застрашујуће чињенице стигле су до људи. Када је један од епископа, који није делио Атанасијево мишљење, рекао: „То што ви радите у супротности је са канонима“, Атанасије му је одговорио: „У новој стварности, каноне мачку о реп“.

Ово су речи човека који је донедавно био један од великих стручњака за каноне у Србији, кога су поштовали не само као експерта за канонско право, него још више као једног од његових најревноснијих бранилаца.”

На крају, гђа Гавриловић разоткрива менталитет савремених Срба:

„Већина се жестоко намерила да се придружи Европи. Ако бисте били у ситуацији да питате људе на улици зашто су толико нестрпљиви да уђу у Европу, шта они очекују да пронађу у Европи, стекли бисте утисак да је њихова једина стварна жеља да добију визу и да им се омогући да путују. За Србе, виза је постала ново златно теле. Ако бисте их упитали шта би још радили у тој обећаној земљи за коју тако страствено желе да добију визу а која се зове Европска унија, не бисте добили директан одговор, јер такав одговор не постоји. Људи не знају зашто желе да путују. То им и није важно. Није им важно куда ће ићи, они не размишљају шта би тамо радили. Чини ми се да они желе да путују само да не буду више сами, да се не би осећали усамљено, напуштено и одбачено од свих. Србима се смучила усамљеност. Али трагедија лежи у чињеници да они не схватају да ће, кад буду стигли у Европску унију, и даље бити исто тако усамљени и одбачени као што су и данас, због тога што је Европска унија клуб за одабране, толико ексклузиван да чак ни чланство у њему не гарантује да ћете бити прихваћени као равноправни чланови.

Влада Србије вероватно зна зашто тако очајнички жели да буде део Европске уније. Она даје сувисла објашњења зашто Европску унију морамо да сматрамо обећаном земљом, и не може да схвати тај други, тај мали, безначајни, једва приметан део Србије која је против тога, који не верује својој влади. Ми не верујемо нашој влади из више разлога, а први је тај што савршено добро знамо да нас Европска унија никада неће прихватити. Можемо испунити све услове који су нам постављени, али ЕУ ће нам поставити нови услов, никада до тада поменут, и захтеваће од нас да га испунимо. Знамо да и влада то зна, али владу није брига. Она се не плаши никаквих нових услова које би Европска унија могла да измисли. Очигледно, она има своје интересе. Који су то интереси? Не знам, али ја сам на љутом искушењу да кажем да је наша влада поткупљена.

Сви они који су у проевропском табору, сви западњаци – у влади и ван ње – мисле да је највећа препрека на путу ка Европи покрајина Косово и Метохија. Они су чврсто убеђени да ћемо, ако оно нестане са лица земље, бити примљени у Европску унију истог секунда, а с Косовом и Метохијом нештаће и сви наши проблеми: економски, политички, друштвени, духовни и црквени.

Могли бисмо такође да очекујемо одговор наше владе и нашег народа на питања: У коју Европу смо тако запели да уђемо? Да ли је то та Европа која позива НАТО да бомбардује Србију, у којој је преко 3.000 цивила, укључујући децу, погинуло као жртва 'хуманитарне интервенције'? Или је то Европа која се не усуђује да заштити права својих хришћанских грађана, јер то не би било политички коректно – док у исто време марљиво

штити верска права муслимана?

Влада, наравно, није обавезана да води рачуна о духовном животу свог народа, али је Црква зато обавезана да брине о спасењу својих верних. Шта ако српски епископи изгубе оно што би требало да буде њихов главни атрибут, оно што их дефинише? Шта ако су српски епископи одлучили да се придруже световној власти у њеном подухвату, и да заједно са Европском унијом пригрле глобализацију? Да ли они знају шта 'глобализација' значи? Могу ли да нам дају објашњење зашто су они, наши архијереји, тако сумануто нестрпљиви да се придруже Европи?"

Како Гавриловић наводи, на крају ће Србе и даље сматрати Србима и одбацити их као такве. Без обзира на то колико далеко или колико брзо Срби желе да побегну од свог Српства, свет ће их увек дефинисати као Србе, чак и после свега што их је тај исти свет натерао да ураде да би напустили своје Српство, да у потпуности угасе тај национални, културни и духовни идентитет, тако што су га изједначили са „национализмом“. Уколико дође дан да ово постане очигледно модерним, евроатлантским расрбљеним Србима, пошто су се одрекли последње ствари која их још увек чини Србима – душе своје Цркве – тада ће се наћи још усамљенији него на почетку, јер им више неће остати идентитет којем би се могли вратити.

С распродајом Српске православне цркве, сада имамо мерну јединицу како мало отпора и како мало помоћи последњим косовским Србима можемо очекивати из Београда у овим тренуцима. А ако је сама Србија спремна да се одрекне, чак потпомогне, сопствено уништење, пола подстицаја ће нестати за две трећине чланица УН које су се до сада уздржале да признају независност Косова. Као што је руски министар иностраних послова Сергеј Лавров рекао 2007. године: „Ми не можемо бити већи Срби од Срба.“

(Наслов оригинала: Julia Gorin, Totalitarianism In Service To The West)

<http://www.juliagorin.com/wordpress/?p=2324>